

Gestió de recursos didàctics per al professorat de clàssiques

Ma. Àngels Fumadó Abad

Curs escolar 2000/2001

Taula de continguts

Introducció	p. 3
Objectius generals	p. 5
Treball realitzat	p. 6
Conclusió	p.10
Annexos	p.12

1. Introducció

El projecte que presento neix de la necessitat d'omplir un buit creat entre els professors i professores de llengües clàssiques arran de la situació que deriva de la implantació del nou sistema educatiu, donat que ens hem trobat amb un ventall d'assignatures amb continguts nous i que, malgrat la seva estreta relació amb la nostra formació, no tenien cap precedent en l'anterior sistema educatiu.

A tall d'exemple, em vull referir a l'aparició de la Cultura clàssica —dins l'oferta de crèdits variables per a l'educació secundària obligatòria— de la qual es va sentir parlar per primera vegada en l'article 21 de la LOGSE, 24172 Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu. Un altres cas, posteriorment, és el DECRET 75/1996, de 5 de març, publicat en el DOGC d'11 de març de 1996, pel qual s'estableix l'ordenació dels crèdits variables tipificats de cultura clàssica, i que inclou en l'Annex 3 els currículum d'aquests crèdits. En aquesta mateixa direcció i més recentment, el Decret 285/1998, de 3 de novembre, ha establert nous crèdits variables tipificats de cultura clàssica de l'educació secundària obligatòria.

Per altra banda, amb el DECRET 82/1996, publicat al DOGC de 13 de març de 1996, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del Batxillerat a Catalunya, l'enfocament del llatí i del grec canvien respecte a aquell que havien tingut durant el BUP i el COU. Cal afegir, a més, en aquesta etapa de formació, l'existència del treball de recerca que implica, tant per al professorat com per a l'alumnat, l'estudi d'un material el caràcter del qual moltes vegades no és estrictament escolar, la qual cosa comporta sovint tot tipus de dificultats.

Aquests dos fets —l'aparició dels crèdits variables per a l'educació obligatòria secundària i el paper del llatí i del grec en el batxillerat— han creat unes necessitats didàctiques específiques a què el professorat de clàssiques no sempre té la possibilitat de respondre. Cal recórrer cada cop més a materials pedagògics diferents als llibres i manuals que es troben el mercat, i hem d'utilitzar pel·lícules, vídeos, diapositives, etc. que s'ajustin millor als nous currículums.

En el marc d'aquesta nova situació curricular, fa cosa d'un parell o tres d'anys, es van establir un seguit de converses entre el Departament d'Ensenyament i diversos

col·lectius professionals del món clàssic¹ per tal d'afavorir la tasca educativa dels professors de grec i llatí.

Una de les mesures més importants que varen ser preses fou la de “*Destinar, en alguns CRP, un espai bibliogràfic i didàctic sobre la cultura clàssica, que proporcioni al professorat més recursos per a l'ensenyament de les matèries d'aquesta àrea*”, segons la carta que la Sra. Maria dels Àngels González i Estremad, Directora general d'Ordenació Educativa, va adreçar als professors de llengües clàssiques de tot Catalunya el dia 17 de novembre de 1998 per comunicar-los la voluntat del Departament d'Ensenyament de potenciar les assignatures de l'àmbit de clàssiques en els centres educatius de Catalunya.

El projecte en què he treballat ha respost, doncs, a la voluntat manifestada pel Departament d'Ensenyament per tal de millorar qualitativament la presència dels ensenyaments de cultura clàssica en els centres i per adequar la tasca docent al nou sistema educatiu.

---

¹ Societat Espanyola de Estudios Clásicos/Secció catalana, Societat Catalana d'Estudis Clàssics, Associació de Catedràtics, Col·lectiu de Clàssiques, Col·legi de Llicenciats i Assessors del Departament d'Ensenyament

2. Objectius generals

Aquesta llicència ha pretès assolir els objectius següents:

- Posar a l'abast del professorat de clàssiques nous materials per tal d'afavorir la didàctica de les seves matèries (tant recursos de tipus tradicional com aquells vehiculats a les noves tecnologies).

- Revisar l'espai bibliogràfic i didàctic per als professors i professores de cultura clàssica i de llengües llatina i grega dels Centres de Recursos Pedagògics existents.

- Recollir tot tipus de material relacionat amb el nostre àmbit didàctic (de marcat caràcter escolar o bé de caràcter divulgatiu) per tal d'incorporar-lo a la xarxa de Centres de Recursos Pedagògics del Departament d'Ensenyament.

- Afavorir la col·laboració del Departament d'Ensenyament amb entitats i centres culturals per tal de dinamitzar tots els materials susceptibles de tenir un ús didàctic (Filmoteca de Catalunya, Centre dramàtic de la Generalitat de Catalunya, Festival d'estiu Grec, etc.).

- Facilitar l'intercanvi d'experiències i materials entre els professors i professores de cultura clàssica i de llengües llatina i grega.

3 Treball realitzat

3.1 Prèvia al treball realitzat

D'acord amb tot el que hem exposat fins ara, aquest projecte va pretendre des del primer moment afavorir la tasca educativa dels professors de clàssiques i aconseguir-ho a través dels Centres de Recursos Pedagògics del Departament d'Ensenyament, tal com havia estat expressat per la Sra. Maria dels Àngels González, l'anterior Directora General de la Direcció General d'Ordenació Educativa.

Aquest fet, és a dir, l'estreta i imprescindible col·laboració entre el Departament d'Ensenyament i la sotasignada, ha influït i alhora modificat, alguns dels objectius que ens havíem proposat, així com també els terminis del pla de treball: ha calgut rebaixar el sostre del que preteníem aconseguir perquè, tot i que les decisions necessàries per endegar el projecte han estat preses, aquestes han anat arribant a un ritme més lent del que havíem imaginat. En l'Annex 6: "Gestions amb la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa" podeu consultar els documents que acrediten algunes de les diligències que hem dut a terme amb aquesta Direcció General per tal d'agilitzar i dur a terme els propòsits que ens havíem plantejat.

Voldria només remarcar el meu més gran agraïment al Sr. Joan Prats i Sobrepere, de la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, sense la bona predisposició del qual hauria estat impossible dur a terme aquesta llicència.

3.2 Treball dut a terme

Aquest ha estat el programa de treball que ha seguit aquest projecte:

3.2.1 Contacte amb tots els ensenyants de clàssiques de Catalunya per a) donar-los a conèixer el nou projecte, demanar-los llur col·laboració i oferir-los tot allò que demanin i que estigui en les nostres mans aportar, b) saber quines necessitats didàctiques tenen, i c) conèixer quins materials dels que tenen al seu abast voldrien posar a disposició de la resta de companys.

Totes les gestions i la informació relativa a aquest punt les podeu consultar en l'Annex 1: "Contacte amb els professors de clàssiques". Hi trobareu, en primer lloc, dos escrits signats pel Sr. Pere Solà i Montserrat, Director General de la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, un dirigit al Director dels centres educatius i un altre dirigit al professorat de clàssiques per presentar-los la llicència de la Sra. Àngels Fumadó. A continuació, la carta signada per la Sra. Àngels Fumadó i adreçada als professors de clàssiques on els fa conèixer el tema de la seva llicència. Després us presentem una graella amb tota la informació rebuda de part dels professors i, finalment, les respostes que aquests ens han fet arribar.

Voldria remarcar que, si bé la resposta dels professors no ha estat tan nombrosa com ens hauria agradat a tots, la d'aquells que s'han decidit a respondre ha mostrat una predisposició favorable envers el projecte i un gran esperit col·laborador: la major part de professors ha fet els suggeriments que els demanàvem per a l'adquisició de materials i ha ofert allò que creuen que podria servir als altres companys. Hem rebut trenta nou respostes per escrit corresponents en la seva major part a Instituts d'Educació Secundària, a més d'altres consultes i suggeriments en trobades personals.

3.2.2 Recopilació de material per ser incorporat la xarxa de Centres de Recursos Pedagògics. Per dur-ho a terme, hem realitzat quatre tipus d'accions: visita in situ de llibreries i museus de la ciutat de Barcelona; consulta per mitjà d'internet de les pàgines web de museus i altres institucions culturals; contacte telefònic; i finalment hem provat de d'assabentar-nos a través del correu electrònic dels materials que tenen llibreries, cases editorials, instituts de ciències de l'educació, etc.

El testimoni escrit de totes aquestes gestions el podreu trobar en l'Annex 2 de la memòria: "Contacte amb cases editorials, museus, televisions, etc." M'agradaria

comentar que en alguns casos hem rebut les respostes en rapidesa i diligència, mentre que altres vegades, per no dir en la majoria dels casos, ha calgut insistir per rebre una contesta mínimament satisfactòria.

3.2.3 Revisió del fons dels Centres de Recursos Pedagògics de Catalunya per tal d'inventariar tot el material que pot ésser útil per al professorat de clàssiques i alhora poder fer una proposta de compra de nous instruments didàctics. Aquesta part del projecte l'hem duta a terme mitjançant la consulta de la mediateca dels Centres de Recursos Pedagògics.

En l'Annex 3: "Buidat de la mediateca dels CRP" podeu consultar tot el material que hi havia a començaments de maig, així com també en quins CRP es pot trobar. El fet més remarcable és l'àmplia i homogènia distribució dels materials editats pel Departament d'Ensenyament, mentre que amb la resta de material no passa el mateix. Trobem molts treballs monogràfics locals que es troben en els CRP de la comarca on se centra el tema d'estudi. Després, hi ha una gran varietat de recursos didàctics, especialment llibres de temàtica general sobre el món clàssic, poques obres literàries i quasi cap llibre de text. Hi ha també diverses col·leccions de diapositives, quasi totes elles sobre aspectes artístics i arquitectònics de la civilització grecoromana. Tanmateix, a partir dels escrits que hem rebut per part dels professors de clàssiques, hem observat que aquí hi ha un desajust entre el que ells necessiten i el que els ofereixen els CRP, ja que aquests professionals demanen molt especialment material audiovisual que ajudi de cara als crèdits variables de mitologia. És aquest, doncs, un dels punts que hem intentat millorar respecte al servei que els CRP donen als professors. Per acabar i respecte a les cintes de vídeo, hem observat un nombre escàs de pel·lícules, mentre que els vídeos didàctics són també insuficients.

3.2.4 Estudi concret del fons del CRP de la Delegació Territorial de Barcelona-ciutat. Donat el fet que des del començament del període de llicència vàrem estar parlant amb la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa sobre la conveniència de triar un Centre de Recursos Pedagògics per tal que es pogués especialitzar en el món clàssic i vàrem comentar que potser seria més pràctic si aquest centre fos de la Delegació Territorial de Barcelona-ciutat, vàrem realitzar un buidat de les mediateques dels Centres de Recursos pertanyents a aquesta Delegació. Llavors vàrem poder observar que el Centre millor fornit i on, per tant, caldria fer una despesa inferior seria el corresponent al districte de Sants-Montjuïc. Presentem, així doncs, també el buidat de la mediateca d'aquest CRP en relació al material de llengües i cultura clàssiques.

3.2.5 Una altra acció realitzada per tal de fornir els CRP amb nous materials ha estat la revisió del fons de vídeos el Servei de Mitjans Audiovisuals (SMAV) del Departament d'Ensenyament. Vàrem consultar el fons de la mediateca d'aquest servei i un cop fet el buidat dels materials existents, hem mirat si totes les cintes existents sobre el món grecoromà es troben en els CRP o no, i si ho estan, en quins CRP es troben. Sembla que el curs vinent, 2001-2002, serà possible trobar tots els vídeos de temàtica clàssica del SMAV en un CRP de cada una de les Delegacions Territorials.

La relació dels vídeos del catàleg del SMAV relacionats amb el món clàssic, així com la seva disponibilitat actual en els centres de recursos la trobareu en l'Annex 4.

3.2.6 La culminació de cada una de les gestions anteriors ha estat l'elaboració d'una llista amb la proposta de compra de nous materials per part del Departament d'Ensenyament que s'adeqüés al que els professors de clàssiques creuen que manca en els CRP de Catalunya. Aquesta proposta d'adquisició de materials la trobareu en l'Annex 5 i va ser presentada a la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, que va assumir el compromís d'adquirir els materials proposats, si no immediatament, sí en un termini relativament breu. Esperem i confiem que sigui així per poder satisfer la fita principal d'aquest projecte, així com també les necessitats dels companys professors de clàssiques.

3.2.7 Paral·lelament a tot el comentat fins ara, hem entrat en contacte amb institucions culturals de Catalunya per tal d'assegurar es poguessin enregistrar totes les representacions de teatre, dansa, cant, etc. que, directament o indirecta, estiguessin vinculades amb el món clàssic. En aquest sentit, vàrem parlar amb la Sra. Teresa Bruguera de la Direcció General de Promoció Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. L'objectiu era demanar si seria possible arribar a un pacte entre el Departament de Cultura i el Departament d'Ensenyament perquè quan hi hagués una activitat cultural lligada al món clàssic se'n pogués fer un enregistrament per a un ús estrictament pedagògic. Malauradament i malgrat l'interès manifestat inicialment per la Sra. Teresa Bruguera, les nostres gestions no han donat els fruits esperats.

3. Conclusió

El projecte en què he treballat ha pretès posar al servei del professorat nous recursos didàctics vinculats amb el món clàssic per tal de facilitar-los la seva tasca. Penso que la labor realitzada és un granet de sorra en el desert de les accions que intenten ajudar la labor dels professors –especialment la dels professors de clàssiques-, però cal congratular-se del fet que aquest granet hagi estat finalment col·locat.

El resultat final d'aquesta llicència serà tangible, visible i utilitzable per a tots els professors que s'apropin als CRP a la cerca de materials que s'adeqüin al que ells necessiten. El motiu és que possiblement un CRP de cada Delegació Territorial adquirirà properament nous materials de clàssiques i que això es farà partint d'una llista de suggeriments de compra de materials on el criteri que s'ha tingut en compte ha estat l'opinió dels propis ensenyants. Crec que això és un fet extraordinari i que aquesta ha estat una llicència útil i d'un alt rendiment per al bé de la comunitat educativa.

M'hauria agradat, però, anar una mica més enllà. Per exemple, penso que hauria ajudat molt la meva feina el fet de poder treballar situada en un CRP, tal i com es va apuntar en una reunió mantinguda en el Departament d'Ensenyament el dia 20 de febrer de 2001 on hi eren presents representants de la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, així com també representants de la Subdirecció General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics. Això hauria facilitat molt la meva tasca i alhora hauria anat encaminant l'elecció d'un CRP que assumís el paper de centre especialitzat en material de cultura grecoromana. Aquesta decisió, malgrat el fet d'haver estat present en quasi totes les converses que la Sra. Ma. Àngels Fumadó ha mantingut amb la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, no s'ha arribat a prendre.

D'altra banda, quan siguin aprovats els pressupostos que hem presentat per a l'adquisició de materials, el període de llicència s'haurà ja acabat. Crec que hauria estat convenient que la persona responsable de l'elaboració d'aquests pressupostos hagués estat present en el moment de compra per poder-ne seguir el procés i, alhora, solucionar els problemes que puguin sorgir i que només un professional de la matèria és capaç d'enfrontar.

Igualment l'elecció d'un CRP especialitzat en clàssiques hauria ajudat a dur a terme alguna de les propostes que havíem fet al professors de clàssiques que havien mostrat interès per aquest projecte ja que el fet de poder comptar amb un centre de gestió general de recursos per a la gent de clàssiques hauria facilitat l'intercanvi de materials entre els ensenyants, així com també les actuacions amb les institucions culturals.

4. Annexos

4.1 Annex 1: Contacte amb els professors de clàssiques

Aquí trobareu totes les gestions realitzades per informar els professors de clàssiques d'aquest projecte, demanar-los quin tipus de material creuen que caldria adquirir per als CRP i què poden oferir ells. Hi són també les seves respostes.

4.2 Annex 2: Contacte amb cases editorials, museus, televisions, etc.

Hem recollit els documents que poden donar testimoni escrit de les gestions que hem realitzat per conèixer i adquirir els materials de clàssiques existents actualment en el mercat. També podreu llegir una llista amb els resultats obtinguts.

4.3 Annex 3: Buidat de la mediateca dels CRP

En aquest annex es pot consultar tot el material de clàssiques que hi ha en els CRP de Catalunya.

Hi hem inclòs el buidat del Centre de Recursos Sants-Montjuïc respecte al material de clàssiques.

4.4 Annex 4: Vídeos de clàssiques del SMAV del Departament d'Ensenyament

L'annex 4 conté tant el llistat dels vídeos del Servei de Mitjans Audiovisuals del Departament d'Ensenyament, com la nostra proposta per tal de distribuir-los per els CRP on encara no es troben.

4.5 Annex 5: Propostes finals de projecte

Presentem la proposta d'adquisició de nous materials de clàssiques per als CRP. Hi trobareu la llista de materials, el preu i el lloc on es poden adquirir. Aquest són, doncs, els pressupostos que hem presentat al Departament d'Ensenyament i que han rebut la seva aprovació.

4.6 Annex 6: Gestions amb la Direcció General d'Ordenació i Innovació

Educativa

Amb l'inclusió d'aquest annex, hem volgut deixar testimoni de, com a mínim, les gestions que per mitjà de correu electrònic hem dut a terme al llarg de tot el període de la llicència amb el Departament d'Ensenyament per tal que aquesta es pogués realitzar satisfactòriament.